

oz. posameznimi primeri – in s tem kaj malo primerna za vsakodnevno argumentacijo, ki ima ponavadi opraviti z zelo konkretnimi posameznimi primeri.

Tega se je dobro zavedal tudi Aristotel, zato je poleg logike (oz. analitike), ki velja za orodje znanosti, razvil tudi *dialektiko* (za razliko od logike, ki obvladuje področje *univerzalnega*, stoji dialektika za stopničko nižje, saj obvladuje področje *splošnega*, torej tistega, kar ni vedno nujno, predvsem pa ne univerzalno) in *retoriko* (ki, za razliko od dialektike, stoji še za stopničko nižje, saj se ne ukvarja s splošnim, temveč le z *verjetnim*, torej s tistim, česar ni mogoče *dokazati* na znanstven način kakor v logiki, temveč o stvareh le *prepričuje*). Z dialektiko se na tem mestu ne moremo ukvarjati, smo pa ta šolski uvod v osnove silogistike naredili zaradi retorike. Eno od temeljnih orodij (oz. orožij) retorike (pa tudi argumentacije) je namreč prav silogizem, le da tokrat ne gre za kategorični silogizem, kot v logiki, temveč za retorični silogizem ali *entimem*. In v čem se retorični silogizem razlikuje od kategoričnega?

Najprej v tem, da ne operira z neovrgljivimi resnicami in nespornimi dejstvi, temveč z *verjetnostmi*, s tistim, kar bi se neki konkretni publiki v neki konkretni situaciji utegnilo zdeti verjetno. Retorični silogizem torej (le) *prepričuje*, ne pa *dokazuje in abstracto*, ne glede na prostor in čas, tako kot kategorični silogizem.

Retoričnemu silogizmu oz. entimemu pogosto pravimo tudi »nepravi silogizem«, »nepopolni silogizem« ali »pohabljeni silogizem«, to pa zato (in s tem se spet vračamo k primeroma (64) in (65)), ker lahko zamolčimo bodisi eno od njegovih premis bodisi sklep, tisto pač, za kar se nam (kot govorcem oz. tistim, ki argumentirajo) zdi, da je nesporno, vsem in splošno znano ter kar imajo (po našem mnenju) najverjetneje v mislih tudi poslušalci (od tod tudi ime entimem: *en thymo* – »v duši«, »v mislih«). Retorične silogizme uporabljamo vsak dan, z njimi je prežeta vsa naša konverzacija, ki je, kot smo omenili že na začetku, v dobršni meri pravzaprav vedno argumentacija. Oglejmo si strukturo entimema na nekaj vsakdanjih primerih:

(66) Ti si moški, torej si šovinist.

(67) Jagode so slastne, zato ker so sladke.

(68) Malce sem se zredil. Ne morem se upreti slaščicam.

Če jih prevedemo v klasično silogistično obliko, so primeri (64)–(66) videti takole: